

Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου

Γράφει ἡ **Αθανασία Μαυρομμάτη**.

Ἐφτασα ξέπνοη στὸ συνεδριακὸ χῶρο. Παρὰ ταῦτα, προσπάθησα νὰ κρατηθῶ καὶ νὰ ἐπιδείξω ἓνα προσωπεῖο χαρᾶς καὶ συναδελφικῆς οἰκειότητος. Πάντα μὲ κούραζαν τὰ συνέδρια, σ' αὐτὸ ὅμως πῆγαινα μὲ εἰλικρινές ἐνδιαφέρον. Εἶχα ἀνάγκη ν' ἀκούσω δυὸ λόγια παρηγοριᾶς, ἔτσι τὸ ἐξελάμβανα. Τὸ παραμικρὸ θά'ταν πολὺ γιὰ μένα ποὺ παράπαια ἀταλάντευτα ἀνάμεσα στὴν ἀνάγκη τῆς καθημερινῆς διδασκαλίας καὶ τὸ ὄνειρο τῆς προσωπικῆς πραγμάτωσης. Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα Σάββατο πρωῒ κι ἔξω ἔκανε κρύο, μῆνας Μάρτης.

Δυὸ γυναῖκες φάνηκε νὰ χάρηκαν ποὺ τὶς χαιρέτησα σὰν νὰ τὶς γνώριζα. Μπήκαμε σὲ μιὰ αἴθουσα παλαιᾶς δόξας, μεγάλη, πολὺ καλὰ διατηρημένη, ποὺ σοῦ ἐνέπνεε τὸν σεβασμὸ. «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου», διάβασα σὲ μιὰ παλιὰ ἐπιγραφή πίσω ἀπὸ τοὺς ὁμιλητές. Ὅσο γιὰ τὸν διοργανωτὴ, ἔμοιαζε πολὺ εὐτυχισμένος καὶ πολὺ σύμφωνος μ' αὐτὸ τὸ ρητό. Αὐτὸ φάνηκε ὅταν παρουσίασε τὸν δεσπότη τῆς περιοχῆς ποὺ εὐλόγησε τὶς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου. Χάρηκα ποὺ εἶδα τὸν Δεσπότη μὲ τὸ μαῦρο ράσο καὶ τὴν ποιμαντορικὴ ράβδο ν' ἀνεβαίνει στὸ βῆμα. Ἦταν ἓνας ἀπλὸς Δεσπότης, μὲ ἔντονα μάτια, μακριὰ λευκὴ γενειάδα, καθαρὴ καὶ ἀπαλὴ φωνή. Εἶπε δυὸ λόγια ἀκριβείας καὶ κάθισε.

Ύστερα ἄρχισε τὸ συνέδριο. Ἕνας ἕνας οἱ ὁμιλητὲς ξεδίπλωσαν τὸ δικό τους μίτο τῆς Ἀριάδνης, ὁ καθένας μὲ τὴ δική του σύλληψη, τὶς δικές του «εὐλογίες», τὰ δικά του φάλτσα. Μετὰ εἶχε καὶ συζήτηση, ὅπου ἡ πιὸ ἐπώδυνη στιγμή ἦταν ἡ ἀνοδος στὸ βῆμα μᾶς κυρίας μὲ βαμμένα μαλλιά ποὺ φαινόταν πνιγμένη σὲ λογισμοὺς ἐπιστημονικούς. Δὲν μοῦ ἔδινε χαρὰ ἡ παρουσία της κι ἄς εἶχε τόσο χαρμόσυνο ὄνομα. «Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει μᾶλλον καὶ μὲ σένα», μὲ προειδοποίησε ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεώς μου καὶ λούφαξα.

Μὴ νομίσαι κανεῖς ποὺ δὲν ἀντιμετώπισα τὸ συνέδριο μὲ καλὸ λογισμό. ἴσα ἴσα ἄλλαξα δέκα φορές θέση γιὰ νὰ ἔμαι σὲ θέση νὰ ἐπωφεληθῶ ἀπὸ κάθε διαφάνεια, κάθε ὑποσημείωση, κάθε ἀτάκα, κάθε ἔκφραση τοῦ ὁμιλητῆ. Τὸ ἄβατον τοῦ φιλολογικοῦ ἰδεώδους ἔμοιαζε ἐφτασφράγιστο κι ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὁμιλητὲς ἔδειχνε νὰ κατέχει ἕνα μικρὸ κομμάτι τῆς συνταγῆς γιὰ τὸ ἀντικλεῖδι. Καὶ καλῇ τῇ θελήσει βρισκόταν ἐκεῖ νὰ τὸ μεταδώσει σ' ἐμᾶς τοὺς λοιποὺς. Ἔτσι ἢ πολὺ πιὸ ταπεινά.

Ὅπως καὶ νὰ ᾔχει τὸ πρᾶγμα, ἐγὼ συνέχιζα νὰ μαζεύω κομματάκια, νὰ τὰ φυλάγω στὴν καρδιά ἢ στὸ μπλὸκ μου, ἀνάλογα. Κάποια στιγμή μᾶς εἶπαν γιὰ καφὲ καὶ μετὰ γιὰ φαγητό. Δὲν ἤξερα κανέναν. Νεοφερμένη στὴν περιοχή. Πῆγα νὰ φάω ἔξω, μᾶς καὶ βρῶ τίποτα σαρακοστιανό. Γύρισα πίσω βιαστικὴ πλὴν χορτάτη.

Τὴ θέση τους στὸ βῆμα πῆραν τρεῖς ἄνθρωποι, δυὸ γυναῖκες κι ἕνας ἄντρας μὲ αὐστηρὸ βλέμμα. Εἰδικὰ ἡ μιὰ γυναῖκα ἔδειχνε νὰ ᾔχει γίνεи ὅλη διανόηση. Ἦταν καὶ πολὺ ἀδύνατη. Ξεκίνησε νὰ μιλᾷ ὁ ἄντρας, ἀρκετὰ θυμωμένος ὅπως φαινόταν. Τοῦ πῆραν μᾶς εἶπε τὸ πολὺ καλὸ βιβλίο του καὶ δὲν τὸ ἄφησαν νὰ φτάσει στὰ χέρια τῶν μαθητῶν. Ἦταν βαθιὰ παραπονεμένος. Τοῦ κάνουνε λέει ἀθέμιτο πόλεμο γιὰτὶ εἶναι ἐπαναστάτης. Τά' λεγε γρήγορα αὐτὰ καὶ μὲ πολὺ ἐπιστημονικὸ λεξιλόγιο. Ἦταν ἀρκετὰ συμπαθὴς ὡς παρουσιαστικό. Χειροκρότησε παρόλα αὐτὰ τὴν εἰσήγηση τῆς διπλανῆς του κυρίας ποὺ φαινόταν ν' ἀγαπᾷ τὸ Βυζάντιο.

Μετὰ μίλησε ἡ τρίτη ἀποστεωμένη κυρία. Τά' λεγε ὅλα χωρὶς κανένα πάθος, δὲν θὰ' λεγα ὅμως ἥρεμα. Μᾶλλον χωρὶς ζωὴ ἀπὸ τὴν τόση ἐπιστημοσύνη. Ἴσως προσπαθοῦσε νὰ εἶναι ἀντικειμενική. Κάποια στιγμή, μὲ τὸ ἴδιο χειρουργικὸ ὕφος μᾶς εἶπε πὼς ἐπιτέλους, εἶναι καιρὸς πιά νὰ τὰ πετάξουμε αὐτὰ ἀπὸ πάνω μας, αὐτοὺς τοὺς μύθους ποὺ μᾶς κουράζουν καὶ μᾶς ἐμποδίζουν νὰ πετάξουμε στοὺς ἀνοιχτοὺς ὀρίζοντες. Ποιους ὀρίζοντες; Ποιους μύθους;

Ἐκεῖνο τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο ἔλεγε καὶ τὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, τὴ Διπλὴ Γιορτὴ λέει, καὶ τὴν Ἀγία Λαύρα. Τὴν πειράζουν λέει αὐτά, τὴν ἐξοργίζουν, ἄσε ποὺ εἶναι ἀνορθολογικά, ἔτσι τὸ εἶπε, τῆς φέρνουν τελικὰ ἀσφυξία, ἤδη εἶχε ἀρχίσει νὰ κοκκινίζει τὸ χλωμό της πρόσωπο, νά, ἀκόμα καὶ ὁ κύριος ποὺ μόλις μίλησε, ὁ ἐπαναστάτης, κι αὐτὸς ἔχει συγγράψει μιὰ ἔγκριτη μελέτη ὅπου ξεμπερδεύει ἅπαξ διὰ παντός μ' αὐτά. Μόνο χαζὸς τὰ πιστεύει πιά, κατέληξε ἡ ξανὰ ἀπαθὴς κυρία. Δὲν τό'πε, τὸ φώναζε ὅμως ὀλόκληρη. Ἀλήθεια, χαζὸς καὶ τυφλός.

Καὶ πὼς θ' ἀναζητήσεις ἔτσι τὴν Εὐρώπη, συνέχισε. Πὼς θὰ πετάξεις στοὺς ἀνοιχτοὺς ὀρίζοντες τοῦ ὀρθολογισμοῦ; «Καὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀπογαλακτισμοῦ τοῦ μαθήματος», συμπλήρωσε ὁ διπλανός της, ἐμφανῶς παρηγορημένος.

Κανεῖς δὲ μίλησε. Οὔτε ἐγὼ. Μόνο ποὺ σχολίασα κάτι στοὺς πίσω μου εἰσπράττοντας ἕνα μᾶλλον εἰρωνικὸ βλέμμα. Ποιὸς ξέρει. Μπορεῖ νὰ θαμπώθηκαν ἀπὸ τὸ ἀνυπέρβλητο ἐπιστημονικὸ λεξιλόγιο, τὴν ταχύτητα, τὴν ἀπάθεια, τὴν βεβαιότητα. Ναί. Μπορεῖ βέβαια οἱ ὁμιλητὲς νὰ εἶχαν δίκιο. Γιὰ τὸ καλὸ μας μιλοῦσαν, μᾶς τὸ τόνισαν μάλιστα, μιλοῦσαν γιὰ νὰ μᾶς διαφωτίσουν, νὰ μᾶς ἀπελευθερώσουν ἐμᾶς καὶ τὸ μάθημα καὶ προφανῶς τοὺς μαθητὲς ἀπὸ ἀσυγχώρητα, ἀνορθολογικά ὀλισθήματα. Ἀλήθεια, τί νὰ τοὺς κάνουμε τοὺς μύθους; Ποῦ νὰ ψάχνουμε τώρα νὰ τοὺς ἐπιβεβαιώνουμε. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ἔχει πηγές, νὰ στέρεψαν. Ἱστορικὲς ἐννοῶ. Ἀλλὰ καὶ νὰ ᾔχει, ποιὸς ἔχει κουράγιο γιὰ τέτοια...

Βγῆκα ἔξω. Περπάτησα ὥρα στὸν παγωμένο ἀέρα. Εἶχε βραδιάσει. Πολυσύχναστη γειτονιὰ μὲ τὴ γνωστὴ βαβούρα. Στὰ αὐτιά καὶ τὴν καρδιά μου πάλευαν φωνές. Σταμάτησα νὰ πάρω ἀνάσα. Φαντασίωνα πὼς ἀνέβαινα στὸ βῆμα καὶ μὲ ἀτράνταχτα ἐπιχειρήματα κονιορτοποιοῦσα τὰ

μυθεύματά τους και άπεδείκνυα πώς ό,τι έλεγαν αυτοί μύθο ήταν ή αλήθεια. Ή μόνη αλήθεια.

Με κούραζε άφάνταστα μόνο πού τó σκεφτόμουν. Δέν είχα τή δύναμη. Δέν ήξερα τι νά πώ. Δέν ήμουν κ'άν πεισμένη για τήν άξία του έγχειρήματος. Σταμάτησα σέ μιá σκοτεινή πάροδο, κάτω άπό ένα δεντράκι κάπως πιό φουντωτό. «Έδω είναι καλά», σκέφτηκα. Πάνω άπό τις πολυκατοικίες φαινόταν ό σκοτεινός ούρανός και μιá ύποψία θολού φεγγαριού. Μοϋ 'ρθε στá χείλη τó γνωστό δημοτικό «Φεγγαράκι μου λαμπρό φέγγε μου νά περπατώ νά πηγαίνω στό σχολειό νά μαθαίνω γράμματα γράμματα σπουδάματα του Θεού τá πράματα». Μες τ 'άγρια μεσάνυχτα γράμματα και τó φεγγαράκι βοηθός. Παράλογα πράματα δηλαδή. Είναι δυνατόν νά έγιναν τέτοια πράγματα; Παράφρων λαός. Δημοτική παράκρουση. Ό,τι απέμεινε δηλαδή. Ή άγία ιστορική και σύγχρονη τρέλα. Μιá σκέτη σαλότητα. Ή επόμενη φαντασίωση θά ήταν ν' ανέβω με κουρέλια στό βήμα και νά τραγουδήσω ξανά και ξανά τó «Φεγγαράκι» με τόν Marx παραμάσχαλα ως ιστορική πηγή.

Έμεινα κι άλλο κάτω άπό τó δέντρο τής άγνωστης όδοϋ. Τó φεγγαράκι δέν φαινόταν, είχε πάει παραπέρα. Σκεφτόμουν έναν τρελό καλόγερο, ένα Πατροκοσμá. Γύρναγε λέει κι έφτιαχνε σχολειά. Τι ιστορική άξία νά έχει ένας τέτοιος. Ούτε αυτόν μπορούσα νά τόν επικαλεστώ. Ούτε τá παραληρήματα ενός Μπαρμπα-Γιάννη, ούτε τήν άγάπη κεινού του Κολοκοτρώνη κι όλων των άλλωνών για τá θεία. Με βάση απομνημονεύματα άγραμμάτων θά συζητάμε; Ντράπηκα και πού τó σκέφτηκα. Ήταν τελικά γεγονός. Δέν είχα πηγές.

Πήγα νά φύγω γιατί τουρτούριζα, αλλά κοντοστάθηκα páλι. Μοϋ 'ρθε στό νοϋ ένα μοναστήρι βουνίσιο πού' χα προσκυνήσει πρόσφατα. Στá υπόγειά του είχε ένα χώρο πού' τανε λέει τó Κρυφό σχολειό τής περιοχής. Ήταν ένα φοβερό πράγμα. Κυρίως ή άτμόσφαιρα. Κάτι πού δέν περιγράφεται. Τó παρελθόν άτόφιο μπροστά σου, φρικτά ύπαρκτό γύρω σου, μέσα σου. Ήταν βίωμα, και βίωμα μοναδικό. Έξω, τó μοναστήρι είχε πολλές πηγές πού δρόσιζαν τόν τόπο. Όχι όμως άπ' αυτές πού ήθελα τώρα έγώ...

Γύρισα σέρνοντας τá βήματα στό συνέδριο. Τέλειωνε. Φεύγοντας, μάς έδωσαν άπό ένα βιβλίο του έπιστήμονα επαναστάτη ή επαναστάτη έπιστήμονα. Φτάνοντας σίτι τó φυλλομέτρησα. Κάπου μιλούσε για τόν άνορθολογισμό του Ντοστογιέφσκι και τήν πίστη του πού ήταν μάλλον ένα ψέμα γιατί δέν μπορούσε λέει ν' άντέξει τó τίμημα τής επαναστατικότητας. Κοίταξα τó ήμερολόγιο. Άγίου Θεοδώρου του Τήρωνος. Τó θαϋμα των κολλύβων. Fjodor Michailowitsch Dostojewski... Σήμερα λοιπόν γιόρταζε κι είναι και των ψυχών...

Πήγα ν' ανάψω τó τζάκι. Έχω ένα τσακάκι κληρονομιά άπό τόν πατέρα μου. Οί φλόγες ξεπετάχτηκαν, τούς έριχνα λιόκλαδα και μικρά δαδάκια, νά τις τάίσω. Τó φχαριστιόμουνα. Τις κοίταγα και μοϋ' ρχόντουσαν εκείνα τá σκιερá βουνά, οί πηγές, οί στοές, οί καλόγεροι. Έστερα είδα εκείνο τó Άρχή σοφίας φόβος Κυρίου πίσω άπό τή ράχη του όμιλητή. Έστερα τόν τάφο του καλόγερου πού' χαν θάψει στην κατακόμβη, δίπλα στό Κρυφό Σχολειό. Ήταν ένας τάφος πού μοϋ 'φτανε σχεδόν ως τó στήθος, σκεπασμένος με βοτσαλάκια. Σοϋ 'δινε μιá ανεξήγητη ειρήνη.

Οί φλόγες έτρεμαν. Μοϋ' ρθε νά κόψω τή σελίδα πού σφαγίαζε τόν Fjodor και νά τήν ρίξω προσάναμμα, όμως κάτι τέτοιο θά θύμιζε ασύγγνωστα ναζισμό. Κι έγώ ένιωθα μόνο θλίψη.

Παρ' όλα αυτά έκοψα κι άλλα κλαδάκια και τάριξα. Νά μή σβήσει ή φωτιά.

23.06.2017

Πηγή: www.antibaro.gr/

